

HALLINTOVALIOKUNNAN LAUSUNTO 2/2012 vp

Valtioneuvoston kirjelmä ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä yrityksen sisäisen siirron yhteydessä (yritysten sisällä siirtyviä koskeva direktiivi)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 20 päivänä tammikuuta 2012 lähettänyt jatkokirjelmän 1. SM 11.01.2012 asiassa U 36/2010 vp hallintovaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- ylitarkastaja Mirkka Mykkänen, sisäasiainministeriö
- hallitusneuvos Liisa Heinonen, työ- ja elinkeinoministeriö

- hallitusneuvos Marja-Terttu Mäkiranta, sosiaali- ja terveysministeriö
- erityisasiantuntija Sinikka Huhtala, Suomen Kuntaliitto.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- Akava ry
- Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry.

Viitetiedot

Valiokunta on aiemmin antanut asiassa lausunnon HaVL 26/2010 vp.

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus

Ehdotus koskee kolmansien maiden kansalaisten maahantulon, työnteon ja oleskelun edellytyksiä yrityksen sisäisen siirron perusteella sekä tarvittavien lupien myöntämismenettelyjä. Ehdotuksessa säädetään myös edellytyksistä, joiden mukaisesti kolmannen maan kansalainen voisi oleskella ja tehdä työtä yrityksen sisäisen siirron puitteissa toisessa jäsenvaltiossa.

Ehdotuksen soveltamisala kattaisi kolmansiin maihin sijoittautuneiden yritysten sisäisen siirron saaneet lähetetyt johtajat, asiantuntijat tai korkeakoulututkinnon suorittaneet harjoittelijat. ICT-direktiiviehdotuksen soveltamisalan ulkopuolelle on direktiivineuvotteluissa rajattu lähetetyt vuokratyöntekijät riippumatta siitä, kenen palveluksessa (työvoiman vuokrausyritys tai muu satunnaisesti vuokrausta harjoittava taho) lähetetty ICT-työntekijä on. Lupaa ei myönnet-

täisi niille kolmansien maiden työntekijöille, jotka tekevät työtä työnvälitys-, työvoiman vuokraus- tai muille yrityksille, jotka tarjoavat työvoimaa työskentelemään toiseen yritykseen sen johdon ja valvonnan alla.

Ehdotuksen soveltamisalan ulkopuolelle on jätetty kolmansien maiden työntekijät, jotka EU:n alueelle sijoittautunut yritys lähettää työhön toiseen jäsenmaahan. Lisäksi direktiivin soveltamisalan ulkopuolella ovat ne kolmansien maiden kansalaiset, jotka hakevat lupaa oleskella jäsenvaltiossa direktiivissä 2005/71/EY tarkoitettuina tutkijoina tutkimushankkeen suorittamiseksi. Sisäisen siirron saaneisiin ei saisi soveltaa työvoiman saatavuusharkintaa. Ehdotuksessa on asetettu direktiivin soveltamisalaan kuuluville tahoille työsuhteen kestoa koskeva vaatimus ennen sisäistä siirtoa.

Valtioneuvoston kanta

Suomella on direktiiviin yleisvarauma. Suomi kannattaa direktiiviehdotuksen perustavoitetta rakentaa yhteisön tasolla selkeämpi lupajärjestelmä. Ehdotus ei kuitenkaan selkeyttäisi Suo-

nessa jo voimassa olevaa lupajärjestelmää. Esi-tykseen sisältyy monia työoikeudellisia sekä sosiaaliturvaan liittyviä ongelmakohtia.

Suomi kannattaa direktiivin yleistä tavoitetta parantaa talouden kilpailukykyä helpottamalla yritysten sisäistä osaamisen siirtämistä sekä EU:hun että EU:n sisällä. Kansallisesti on tärkeää varmistaa, että työvoiman maahanmuuttosäännösten liian pitkälle viedyn harmonisoinnin lopputuloksena ei synny joustamatonta ja kansallisia järjestelmiä mutkistavaa yhteisösääntelyä.

Suomi lähtee siitä, että direktiivin tarkoittamien johtajien, asiantuntijoiden ja tarkasti määriteltujen harjoittelijoiden liikkuvuutta tulee edistää ja liikkuvuuden esteitä purkaa. On kuitenkin varmistettava, että heidän työehtonsa ovat vähintään samat kuin muilla lähetetyillä työntekijöillä eikä kolmannen maan palvelun tarjoajaan sovelleta suotuisampia ehtoja kuin EU:n omiin palvelun tarjoajiin.

Suomi pyrkii myös vaikuttamaan siihen, ettei yrityksen sisällä siirtyvillä olisi kaksinkertaista eläke- ja työtapaturmavakuutusta.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Direktiivillä pyritään helpottamaan monikansallisten yritysten tytäryhtiöissä ja sivuliikkeissä tarvittavien EU:n ulkopuolelta tulevien johtajien, asiantuntijoiden sekä korkeakoulututkinnon suorittaneiden harjoittelijoiden pääsyä unionin alueelle. Direktiiviehdotus on osa laajempaa, työperäistä maahanmuuttoa koskevaa sääntelyä, ja sen tavoitteena on edistää yritysten sisäisen osaamisen siirtämistä sekä EU:hun että EU:n alueella.

Hallintovaliokunta on asiasta aiemmin antamassaan lausunnossa (HaVL 26/2010 vp — U 36/2010 vp) kiinnittänyt huomiota mm. yhdenvertaisen kohtelun ongelmallisuuteen asu- misperusteisen sosiaaliturvan alueilla sekä kuntien kustannusvastuuseen direktiivissä tarkoitet-

tujen peruspalveluiden, käytännössä julkisten terveyspalveluiden, järjestämisessä.

Saadun arvion mukaan käsiteltävänä olevalla direktiiviehdotuksella ei yksinään ole merkittäviä kustannusvaikutuksia. Sen sijaan tulossa tai valmisteilla on muita direktiivejä, joilla arvioidaan olevan huomattavampia kustannusvaikutuksia kuntasektorille. Valiokunnan mielestä tilannetta on syytä tarkastella kokonaisuutena. Selvityksen mukaan lyhytaikaisesti työskentelemään tulevat henkilöt eivät yleensä tule kunnallisverotuksen piiriin, vaikka heille syntyisikin oikeus kunnallisiin palveluihin, erityisesti terveydenhoitoon. Mahdollinen lähdevero peritään valtiolle. Jos henkilöillä ei ole kotikuntalaissa (201/1994) tarkoitettua kotikuntaa, heitä ei myöskään oteta huomioon kunnan asukasmäärässä, joka vaikuttaa peruspalveluiden valtion-

osuuden määräytymiseen. Tämä johtaa epätasapainoon kustannusten ja rahoituksen kohdentumisen välillä. Valiokunta katsoo, että rahoitusvastuiden tarkistamista valtion, kuntien ja vakuutusjärjestelmien kesken tulee arvioida erityisesti niiden tilanteiden osalta, joissa velvoitteet etuuksiin syntyvät Suomea koskevien EU- ja muiden kansainvälisten säädösten ja sopimusten johdosta.

Unionissa on parhaillaan valmisteltavana useita eri työntekijäryhmiä koskevia sektorikohtaisia direktiivejä. Valiokunta toteaa, että direktiivit mahdollisesti voimaantullessaan merkitsevät sitä, että eri työntekijäryhmiä koskevat enenevässä määrin eri säännöt ja sääntelystä tulee yhä monimutkaisempaa. Lisäksi eri työntekijäryhmien oikeudet esimerkiksi sosiaaliturvaan ja

terveyspalveluihin voivat muodostua keskenään erilaisiksi. Hallintovaliokunta korostaa sääntelyn selkeyden ja johdonmukaisuuden merkitystä niin työskentelemään tulevien työntekijöiden, heidän työnantajiansa kuin asiaa käsittelevien viranomaistenkin näkökulmasta. Sääntelyn yksinkertaistamiseen ja selkeyttämiseen on valiokunnan mielestä aiheellista kiinnittää jatkossa yhä enemmän huomiota.

Lausunto

Lausuntonaan hallintovaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Helsingissä 30 päivänä maaliskuuta 2012

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Jussi Halla-aho /ps
vpj. Maarit Feldt-Ranta /sd
jäs. Heikki Autto /kok
Reijo Hongisto /ps
Risto Kalliorinne /vas
Mika Kari /sd

Timo V. Korhonen /kesk
Markus Lohi /kesk
Pirkko Mattila /ps
Markku Mäntymaa /kok
vjäs. Anne Holmlund /kok
Martti Mölsä /ps.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Minna-Liisa Rinne.